

ХЕРОЈ У ДВА РАТА

☆ Ратко Павловић Ћићко

Народни херој, шпански борац и пјесник Ратко Павловић Ћићко рођен је 1. марта 1913. године у селу Бериље у општини Прокупље у Топличком крају. Након Берлинског конгреса 1878. године Топлицу су населиле бројне црногорске породице, а брат његовог праћеда, војвода Пеко Павловић, имање је добио у Бериљу и ту се фамилија Павловић трајно настанила. И у својој новој домовини црногорски ратници нијесу штећели крв када је слобода у питању. Ратков ђед Лазар је убијен од стране бугарске војске након гушења Топличког устанка, а отац Вељко, војник Другог пјешадијског Гвозденог пука, након тешког рањавања у пробоју Солунског фронта умро је 1918. године.

Као студент београдског Правног факултета Ратко Павловић Ћићко је 1933. године примљен у Комунистичку партију Југославије. Стипендиран од Прашке банке, од јесени 1935. године, похађао је студије на Економском факултету у Прагу, гдје се одмах укључио у рад револуционарног студентског покрета. Иако млад теоретски је био веома поткован, одличан познавалац не само марксизма, него и поезије, књижевности, филозофије и историје. Био је изврстан говорник и писац, а напамет је знао *Горски*

вијенац и *Комунистички манифест*. Југословенски комунисти у Прагу су се организовали у двије партијске ћелије. Једна је била у дому југословенских студената, а друга се састојала од старијих политичких емиграната. Павловић је био секретар прве партијске ћелије у којој је био и Вељко Влаховић са којим се спријатељио још у Београду и који је у Праг дошао бјежећи од југословенске полиције.

Заједно са Вељком Влаховићем, један је од покретача и организатора студената за упућивање добровољаца

у Шпанију. Њих 25 су, крајем јануара 1936, из Прага преко Париза отишли за Шпанију, гдје су се борили у саставу Интернационалних бригада. Ратко Павловић Ћићко је рањен у стомак у борби на ријеци Хараму фебруара 1937. године, а мајци Петрани је упутио писмо из Албасета у којем између осталог пише: „...Буди поносна мајко! Крв коју си ми дала нећу узалуд пролити. Она ће натопити земљу из које ће нићи нови свијет...”

Након одласка из Шпаније фебруара 1939. године, заточен је у францу-

Пише:
Ненад Стевић

☆ Сјећање на шпански грађански рат

ским логорима Сан Сипријен и Гирс, гдје је био партијски секретар југословенских интербригадиста. У земљу се вратио се у априлу 1940. настављајући револуционарни рад, а крајем исте године по позиву одлази на одслужење војног рока. Након капитулације југословенске војске, у априлу 1941. године, у своју родну Топлицу се појавио у пуној ратној опреми. Један је од оснивача Топличког партизанског одреда, који је у тренутку оснивања, 3. августа 1941. године, бројао између 12 и 15 бораца. До краја године, тај број се попео на преко 750. У одреду је био велики број црногорских исељеника и њихових потомака. Имао је изузетну улогу у организовању, учвршћивању и руковођењу НОП-а на југу Србије. Заслужан је за сјајно извођење операција приликом ослобађања Прокупља, Блаца и рудника Леце у Јабланици. У борбама на планини Пасјачи (12-14. октобра 1941.) партизанске јединице под његовом командом разбиле су четнике Косте Пећанца и нанијеле им тежак пораз.

Погинуо је 26. априла 1943. године, као командант Другог јужноморавског одреда, у борби са бугарским фашистима у селу Стразимировци по-

☆ Предратни дани

ред Сурдулице. За Народног хероја проглашен је 9. октобра 1945. године. Његови стричеви, Паја и Љубо Павловић, такође су дали своје животе у току Народноослободилачке борбе. У мирнодобско вријеме послје рата револуционар Вељко Влаховић о њему је записао: „Да је Ратко жив, не знам којем би се позиву одазвао, политич-

ком, економском или војном, јер се за све занимао, али он би био међу првима у Југославији.”

У част Ратка Павловића Ћићка, потомка црногорског војводе Пека Павловића, у Прукупљу главна улица, основна школа и касарна носе његово име. Његове бисте красе центар родног села Бериље, Прокупља као сједишта Топлице и војвођанског мјеста Раткова. Основна школа у Раткову такође носи име Ратка Павловића Ћићка.

Након Другог свјетског рата, за вријеме Аграрне реформе и колонизације Војводине, варошицу Парабућ, која се налази у општини Оџаци у Бачкој, населили су Црногорци са југа Србије из срезова Прокупачког, Јабланичког, Добричког и Косаничког. Досељено је 257 породица са 1.671 чланом. Промијенили су назив вароши и дали му ново име Ратково, по народном хероју, шпанском борцу и пјеснику из свог краја. Да их подсјећа на стари крај и своје коријене и да будућим покољењима буде путоказ кретања црногорских сеоба. А свака сеоба је појединачно тужна на свој начин, и једном када почне она се никада не завршава.